

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/126/99

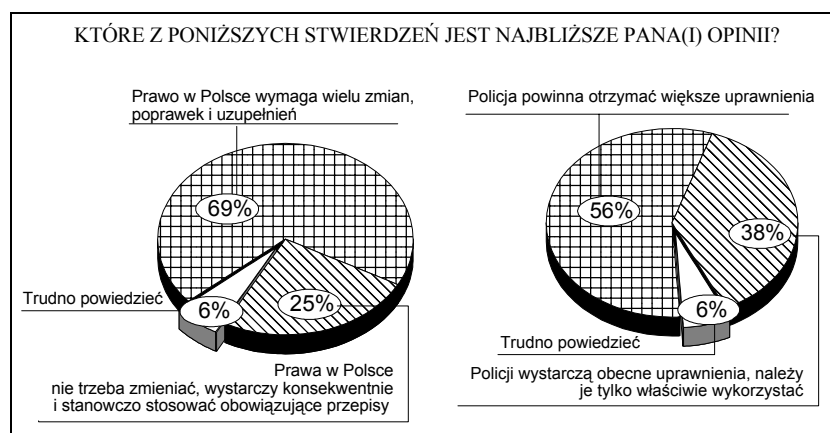
OPINIE O FUNKCJONOWANIU WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI I WALCE Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Trzy czwarte społeczeństwa sądzi, że w Polsce trudno lub bardzo trudno jest na drodze sądowej odzyskać dług od osoby prywatnej czy też uzyskać odszkodowanie od organu administracji państwowej lub samorządowej. Aż 81% ankietowanych uważa, że trudno lub bardzo trudno jest odzyskać pieniądze wpłacone firmie, która nie wywiązała się z zobowiązań.
- ◆ Z kolei, jak oceniają badani, dość łatwo lub bardzo łatwo jest przestępcy uniknąć kary. Wprawdzie im cięższe przestępstwo, tym więcej respondentów twierdzi, że osobom, które złamały prawo, trudno uniknąć kary, niemniej jednak nawet mordercy - zdaniem jednej trzeciej Polaków - łatwo unikają odpowiedzialności (w stosunku do sprawców drobnych przestępstw taką opinię wyraża ponad 80% badanych).
- ◆ Przyczyn takiego stanu rzeczy ankietowani upatrują przede wszystkim w wadach systemu prawnego oraz niewłaściwym działaniu wymiaru sprawiedliwości. Natomiast znacznie rzadziej skłonni są doszukiwać się ich w złej pracy policji, a jeśli już je dostrzegają, to w nadmiernym skrepowaniu jej przepisami i zbyt małych uprawnieniach.

Przedstawiony niedawno w Sejmie raport MSWiA o bezpieczeństwie publicznym, w tym o znacznym wzroście przestępczości w Polsce w ciągu ostatniej dekady, wywołał duże poruszenie w mediach. Z naszych badań¹ wynika, że ponad połowa społeczeństwa czuje się zagrożona przestępczością, a tylko jedna trzecia uważa, że w Polsce żyje się bezpiecznie. Jest to najlepszy wynik od sześciu lat, zapewne rezultat tego, że przynajmniej po części zdołaliśmy się już przyzwyczaić do serwowanych nam niemal codziennie wiadomości o różnego rodzaju zbrodniach i przestępstwach.

Jednocześnie dość powszechnie mówi się o opieszałości w działaniu sądów, sprawach ciągnących się już nie miesiącami, ale nawet latami, o lukach w prawie uniemożliwiających skuteczne działanie zarówno organom ścigania, jak i wymiarowi sprawiedliwości. Chodzi nie tylko o sprawy karne czy duże afery gospodarcze, ale też na przykład takie, jak odzyskanie pieniędzy od nieuczciwego dłużnika czy firmy, która nie wywiązała się z zobowiązań. Takie na pozór drobne sprawy, ale dotyczące zwykłych ludzi, może nawet bardziej rzutują na opinie o wymiarze sprawiedliwości, niż sprawy głośne, o których „mówią wszyscy”.

Przed dwoma miesiącami prasa doniosła² o raporcie ekspertów Unii Europejskiej, surowo oceniającym polską policję i sądy. Wymieniano tam m.in. niedoinwestowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, przewlekłość postępowania przed sądami.

---

¹ Por. komunikat CBOS „Czy w Polsce żyje się bezpiecznie?”, kwiecień '99.

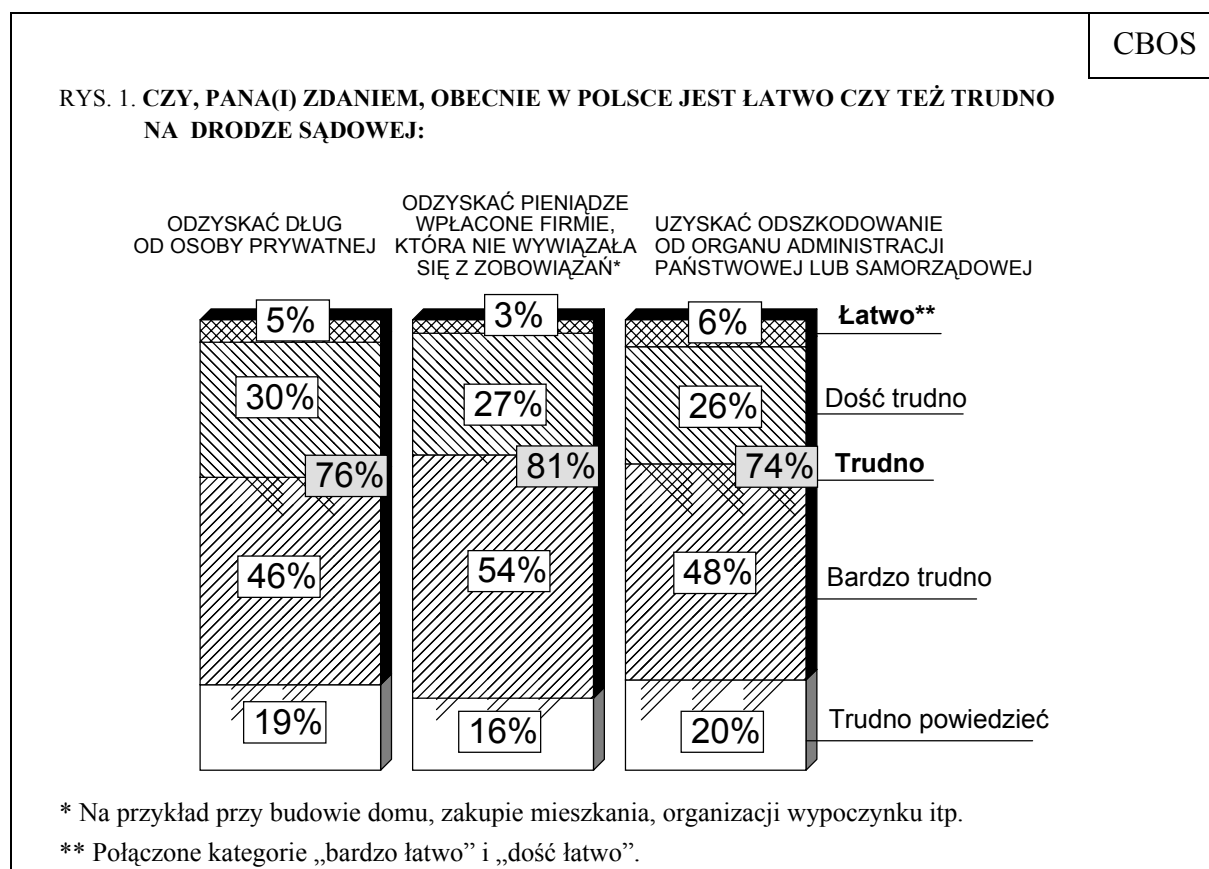
² Zob. *Wszystkie braki organów ścigania*, „Rzeczpospolita” z 26 maja '99.

Znajduje to również odbicie w sondażach opinii publicznej. Od dłuższego już czasu blisko połowa Polaków negatywnie ocenia pracę sądów, a tylko niespełna jedna trzecia - pozytywnie. Znacznie lepiej postrzegana jest działalność policji - ponad połowa badanych wystawia jej oceny dobre³.

W czerwcowym sondażu⁴ poruszyliśmy niektóre sprawy związane z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości i walką z przestępczością.

ŁATWO CZY TRUDNO DOCHODZIĆ SPRAWIEDLIWOŚCI W SĄDZIE?

Zacznijmy od spraw z zakresu prawa cywilnego, z pozoru drobnych, ale przecież bardzo ważnych dla samych zainteresowanych i ich opinii o wymiarze sprawiedliwości.

³ Por. komunikat CBOS „Oceny działalności instytucji publicznych”, czerwiec '99.

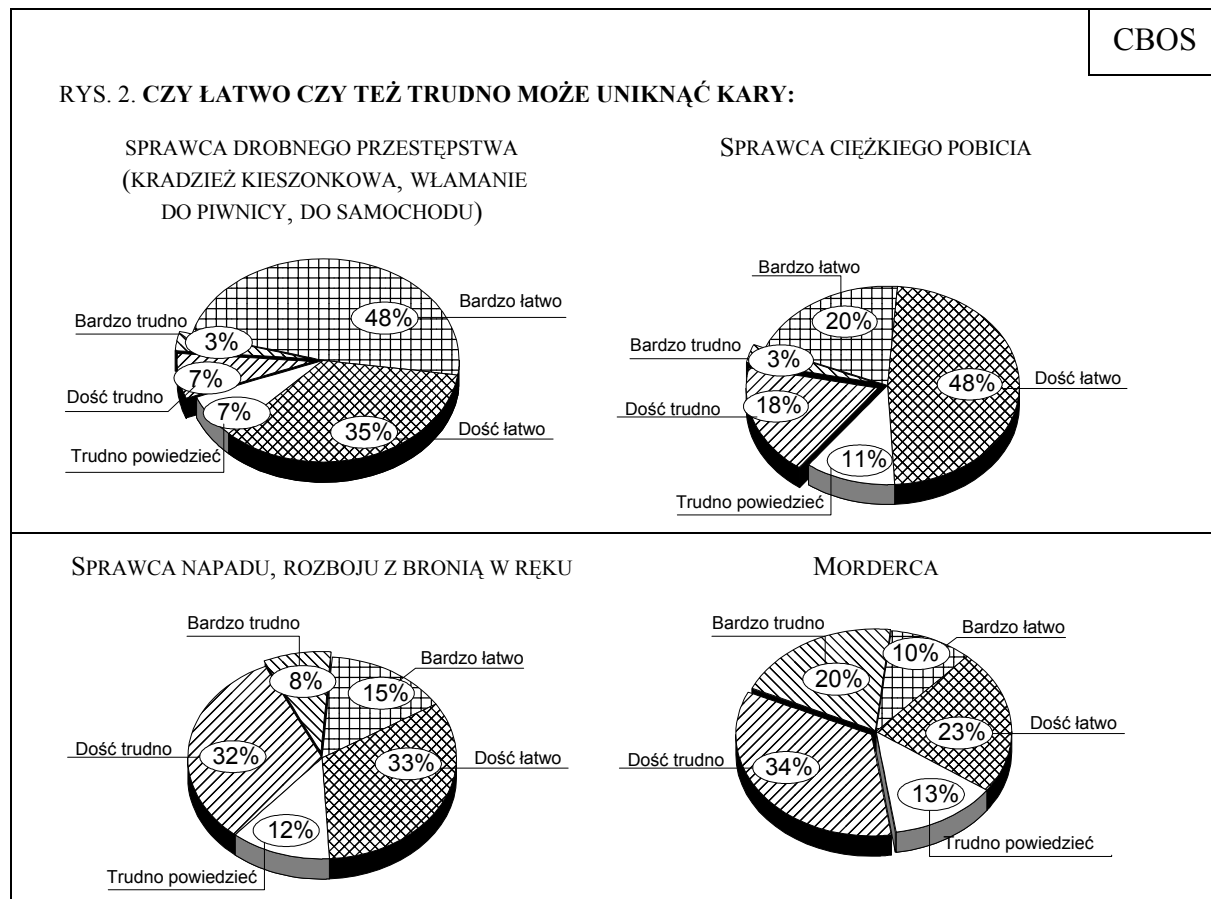
⁴ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (109) przeprowadzony w dniach 16-22 czerwca '99 na liczącej 1099 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Przedstawione wyniki właściwie nie wymagają komentarza. Badani w zdecydowanej większości uważają, że trudno jest na drodze sądowej odzyskać od kogokolwiek należne pieniądze. Co więcej, niemal połowa, a w przypadku spraw z niesolidnymi firmami ponad połowa, stwierdza, że jest to bardzo trudne.

CZY PRZESTĘPCY ŁATWO CZY TEŻ TRUDNO UNIKNĄĆ KARY?

Od dość dawna wiadomo, że w dziedzinie zapobiegania przestępczości ważna jest nie tyle surowość kar, ile ich nieuchronność. Innymi słowy, potencjalnego przestępcę bardziej powstrzymuje przed popełnieniem przestępstwa świadomość, że ma bardzo małe szanse na uniknięcie kary, niż wysokość wyroku, jaki ewentualnie może otrzymać.

W jakim stopniu rozpowszechnione jest w społeczeństwie przekonanie, że przestępca wcześniej czy później stanie przed wymiarem sprawiedliwości i zostanie za swój czyn ukarany?

Jak się okazuje, trudno mówić o funkcjonowaniu w świadomości Polaków przekonania o nieuchronności kary. Sprawcy drobnych przestępstw są w powszechnym odczuciu niemal całkowicie bezkarni. O tym, że jest im **bardzo łatwo** uniknąć kary, przeświadczona jest blisko połowa ankietowanych (48%), a dalsze 35% - że **dość łatwo**. Wprawdzie im cięższe przestępstwo, tym większy odsetek badanych sądzi, że osobom, które złamały prawo, trudniej uniknąć kary, ale w opinii jednej trzeciej ankietowanych nawet mordercom nietrudno pozostać bezkarnymi. Warto w tym miejscu dodać, że dla poczucia bezpieczeństwa na co dzień największe znaczenie ma właśnie natężenie drobnej przestępczości⁵.

Brak przekonania o nieuchronności kary jest mniej więcej równie częsty w różnych środowiskach społecznych. Można tylko wspomnieć, że im wyższe wykształcenie badanych, tym częściej są oni przeświadczeni o bezkarności sprawców drobnych przestępstw i pobić, ale również częściej o tym, że mordercom trudno jest uniknąć kary. W pewnym stopniu poglądy na ten temat różnicuje także wiek. W stosunku do sprawców pobić, napadów i zabójstw opinia, że trudno im uniknąć kary, jest tym częstsza, im badani są młodszy.

Własne doświadczenie badanego jako ofiary przestępstwa w pewnym stopniu jeszcze wzmacnia przekonanie o bezkarności przestępców. Do najczęściej popełnianych przestępstw należy kradzież. Z deklaracji ankietowanych wynika, że w ciągu ostatnich pięciu lat skradziono coś ponad jednej piątej Polaków (22%).

Tabela 1

Czy w ostatnich pięciu latach zdarzyło się, że ukradziono Panu(i) coś?	Czy sprawca drobnego przestępstwa łatwo czy też trudno może uniknąć kary?		
	Łatwo	Trudno	Trudno powiedzieć
Tak	89	9	2
Nie	81	10	9

V Cramera =0,106

Osoby okradzione nieco częściej niż pozostałe uważają, iż przestępcy łatwo mogą uniknąć kary. W badanej próbie zbyt mało było ofiar innych przestępstw (pobić, rozbojów), by zbadać, jak tego rodzaju doświadczenia wpływają na przekonanie o bezkarności przestępców.

---

⁵ Taki wniosek wynika m.in. z badań przeprowadzonych metodą Focus Group przez CBOS w roku '95 dla Wyższej Szkoły Policyjnej w Szczytnie. Patrz A. Misiuk, *Spoleczne poczucie bezpieczeństwa i czynniki wyznaczające jego poziom*, w: *Bezpieczny obywatel - bezpieczne państwo*, pod red. J. Widackiego i J. Czapskiej, Wydawnictwo KUL, Lublin 1998.

**PO CZYJEJ STRONIE LEŻY WINA - SYSTEMU PRAWNEGO, POLICJI CZY WYMIARU
SPRAWIEDLIWOŚCI**

Rozpowszechnione jest przekonanie, że przestępcom w Polsce łatwo uniknąć kary. Gdzie respondenci upatrują przyczyn takiego stanu rzeczy? Aby uzyskać choćby częściową orientację w tym zakresie, zadaliśmy badanym dwa uzupełniające się pytania. W pierwszym przedstawiliśmy listę najczęściej formułowanych zarzutów pod adresem organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości oraz obowiązujących przepisów prawnych. Zadaniem badanych było wskazanie, które z wymienionych na liście problemów uważają za główne utrudnienia w walce z przestępczością w Polsce. Następnie zapytaliśmy ankietowanych, jakie działania mogłyby - ich zdaniem - najskuteczniej spowodować ograniczenie przestępczości. Badani również wybierali z przedstawionej im listy działań, które odpowiadały sprawom ocenianym w poprzednim pytaniu.

	CBOS
Jak Pan(i) myśli, co przede wszystkim utrudnia walkę z przestępczością w Polsce?	
Zbyt łagodne prawo	49%
Pobłażliwość sądów wobec przestępców, zbyt niskie wyroki	48%
Zbyt łagodne warunki odbywania kary w więzieniu	28%
Luki w prawie, nieprzystosowanie przepisów prawa do obecnych warunków	25%
Przewlekłość, powolność w działaniu sądów, długi czas od rozpoczęcia rozprawy do wydania wyroku	23%
Zła praca, nieudolność policji	22%
Słabe wyposażenie policji, brak nowoczesnego sprzętu	22%
Korupcja, przekupstwo w policji	17%
Korupcja, przekupstwo w sądach i prokuraturze	12%
Zbyt łagodne traktowanie podejrzanych o popełnienie przestępstwa	10%
Nadmierne skrępowanie policji przepisami	9%
Zbyt przewlekłe, długotrwałe prowadzenie śledztwa	9%
Zbyt długi czas od zakończenia śledztwa do rozpoczęcia rozprawy w sądzie	8%
Inne przyczyny	1%
Trudno powiedzieć	3%
Odsetki nie sumują się do 100, gdyż badani mogli wskazać trzy przyczyny.	

Odpowiedzialnością za wzrost przestępczości badani zdecydowanie częściej obarczają system prawny i działanie wymiaru sprawiedliwości, natomiast znacznie rzadziej policję. Różnica między częstością wskazań, z jednej strony, na zbyt łagodne prawo oraz pobłażliwość sądów, a także luki w prawie i powolność w działaniu sądów, z drugiej zaś na złą pracę policji i jej nieudolność oraz przewlekłość śledztwa⁶ jest wprost uderzająca.

Własne doświadczenia badanych z wymiarem sprawiedliwości w niewielkim stopniu wpływają na opinie o utrudnieniach w walce z przestępczością. Respondenci, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat mieli jakikolwiek kontakt z wymiarem sprawiedliwości, nieco częściej niż pozostali wskazują na zbyt długo trwałe prowadzenie śledztwa oraz przewlekłość postępowania przed sądami, jednak różnice nie są duże. Interesujące, że jednocześnie te właśnie osoby nieco rzadziej wskazują na złą pracę policji.

Tabela 2

Jak Pan(i) myśli, co przede wszystkim utrudnia walkę z przestępczością w Polsce?	Czy w ciągu ostatnich pięciu lat miał(a) Pan(i) jakikolwiek kontakt z sądem lub prokuraturą jako świadek lub któraś ze stron procesu?	
	Tak	Nie
	% wskazujących na daną sprawę	
Pobłażliwość sądów wobec przestępców, zbyt niskie wyroki	48	48
Zbyt łagodne prawo	47	49
Luki w prawie	28	25
Przewlekłość, powolność w działaniu sądów	28	22
Zbyt łagodne warunki odbywania kary w więzieniu	24	29
Słabe wyposażenie policji	23	22
Korupcja, przekupstwo w policji	19	17
Zła praca, nieudolność policji	17	24
Korupcja, przekupstwo w sądach i prokuraturze	14	12
Zbyt długo trwałe prowadzenie śledztwa	13	8
Nadmierne skrępowanie policji przepisami	12	8
Zbyt łagodne traktowanie podejrzanych	9	10
Zbyt długi czas od zakończenia śledztwa do rozpoczęcia rozprawy w sądzie	6	8
Inne	2	1
Trudno powiedzieć	1	3

⁶ W badaniu pominęliśmy rolę prokuratury, wychodząc z założenia, iż można zasadnie przypuszczać, że tylko prawnicy i przestępcy orientują się dokładnie w procedurze karnej. Zakładamy, że dla przeciętnego człowieka to, co dzieje się, zanim sprawa trafi do sądu, należy raczej do policji.

Także stosunkowo niewielkie są różnice opinii w omawianej sprawie wśród badanych o różnym statusie społecznym⁷. W grę wchodzi przede wszystkim jeden wyznacznik tego statusu - wykształcenie, po części też związana z nim przynależność społeczno-zawodowa, w bardzo małym stopniu natomiast sytuacja materialna. Badani z wyższym wykształceniem, należący do kadry kierowniczej i inteligencji, a także, choć w mniejszej mierze, pracownicy umysłowi niższego szczebla wyraźnie rzadziej niż pozostali uważają, że zbyt łagodne prawo utrudnia walkę z przestępczością. Przypuszczenie, że wobec tego odpowiedzi na to pytanie są warunkowane rygoryzmem i postawami autorytarnymi, byłoby zbyt pochopne, jako że te same grupy nie różnią się od pozostałych w opiniach, że sądy w Polsce są zbyt łagodne wobec przestępców. Natomiast im wyższy poziom wykształcenia, tym częściej badani wskazują na luki w prawie, niedostosowanie przepisów prawa do obecnych warunków. Pogląd ten szczególnie często podzielają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, a także pracownicy umysłowi niższego szczebla. Jednocześnie to właśnie oni wyraźnie rzadziej niż pozostali wskazują na zbyt łagodne warunki odbywania kary w więzieniu jako utrudnienie w walce z przestępczością. Pogląd taki szczególnie rzadko wyrażają badani z wyższym wykształceniem, rzadziej też osoby z wykształceniem średnim niż podstawowym czy zasadniczym zawodowym.

Trzeci wyznacznik położenia społecznego - sytuacja materialna, jak już wspomniano, niemal nie różnicuje poglądów w omawianej sprawie. Warto jednak zauważyć, że im lepsza samoocena materialnych warunków życia rodziny, tym częściej pojawia się opinia, że jednym z głównych utrudnień w walce z przestępczością jest słabe wyposażenie policji i brak nowoczesnego sprzętu.

Poprosiliśmy ankietowanych o wskazanie, jakie działania mogłyby najskuteczniej spowodować ograniczenie przestępczości.

---

⁷ Patrz tabele aneksowe.

	CBOS
Jakie działania mogłyby najskuteczniej spowodować ograniczenie przestępczości?	
Surowsze wyroki dla przestępców	57%
Zaostrzenie warunków odbywania kary	46%
Zmiany w przepisach prawa mające na celu lepsze przystosowanie prawa do obecnych warunków, usunięcie luk prawnych	44%
Przyznanie policji większych uprawnień, większej swobody działania	30%
Zaostrzenie przepisów prawa	24%
Usprawnienie, lepsza organizacja pracy sądów, doprowadzenie do tego, by rozprawy nie ciągnęły się zbyt długo	22%
Bardziej sprawne, szybkie prowadzenie śledztwa - skrócenie czasu od ujęcia przestępcy do skierowania sprawy do sądu	16%
Dofinansowanie policji, wyposażenie jej w nowoczesny sprzęt	16%
Usprawnienie, poprawa pracy policji	11%
Bardziej stanowcze traktowanie podejrzanych o przestępstwo	9%
Skrócenie czasu od zakończenia śledztwa do rozpoczęcia rozprawy sądowej	6%
Inne działania	2%
Trudno powiedzieć	3%
Procenty nie sumują się do 100, gdyż badani mogli wskazać trzy odpowiedzi.	

Sposób na ograniczenie przestępczości badani dostrzegają przede wszystkim w ferowaniu przez sądy surowszych wyroków. Opinia taka wybija się zdecydowanie na pierwsze miejsce, dość wyraźnie wyprzedzając „zaostrzenie przepisów prawa”. Przypomnijmy, że poprzednio „pobłażliwość sądów wobec przestępców, zbyt niskie wyroki” uzyskały niemal taką samą liczbę wskazań jak „zbyt łagodne prawo”. Może to świadczyć, że przyczyn wzrostu przestępczości badani w większym stopniu upatrują w działaniu aparatu sprawiedliwości niż w systemie prawnym. Znacznie wzrosła także liczba wskazań na potrzebę usunięcia luk prawnych, zmian w przepisach prawa zmierzających do lepszego przystosowania go do obecnych warunków. Bardzo często wskazywano również „zaostrzenie warunków odbywania kary” jako sposób na ograniczenie przestępczości, co łącznie z postulatem surowszych wyroków świadczy jednak o dużym rygoryzmie badanych.

Natomiast potwierdza się wcześniejsze spostrzeżenie, iż badani wyraźnie rzadziej wiążą przyczyny wzrostu przestępczości ze złą pracą policji. W usprawnieniu i poprawie jej pracy jedynie co dziesiąty respondent dostrzega metodę na ograniczenie przestępczości. Trzeba też zwrócić uwagę na dość częsty postulat przyznania policji większych uprawnień, dania jej większej swobody działania. Sprawa ta pojawia się znacznie częściej w kontekście metod walki z przestępczością niż w kontekście utrudnień w walce z przestępczością.

Osobiste doświadczenia z wymiarem sprawiedliwości w pewnym stopniu modyfikują poglądy dotyczące metod ograniczenia przestępczości. Ci spośród badanych, którzy w ciągu ostatnich pięciu lat mieli jakikolwiek kontakt z wymiarem sprawiedliwości, rzadziej niż pozostali upatrują rozwiązania w ferowaniu surowszych wyroków, natomiast częściej w zmianach w prawie zmierzających do usunięcia luk prawnych, a nie zaostrzenia jego przepisów.

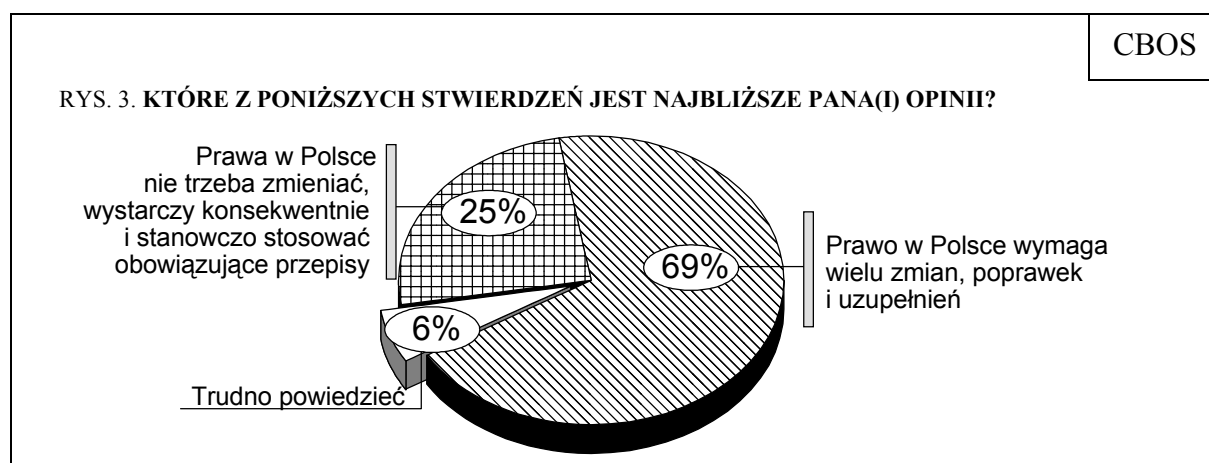
Tabela 3

Jakie działania mogłyby najskuteczniej spowodować ograniczenie przestępczości?	Czy w ciągu ostatnich pięciu lat miał(a) Pan(i) jakikolwiek kontakt z sądem lub prokuraturą jako świadek lub któraś ze stron procesu?	
	Tak	Nie
	% wskazujących na daną sprawę	
Zmiany w przepisach prawa, usunięcie luk prawnych	49	42
Surowsze wyroki dla przestępców	49	58
Zaostrzenie warunków odbywania kary	42	46
Przyznanie policji większych uprawnień, większej swobody działania	29	31
Usprawnienie, lepsza organizacja pracy sądów, doprowadzenie do tego, by rozprawy nie ciągnęły się zbyt długo	25	21
Zaostrzenie przepisów prawa	22	25
Dofinansowanie policji, wyposażenie jej w nowoczesny sprzęt	16	17
Bardziej sprawne, szybkie prowadzenie śledztwa	16	16
Usprawnienie, poprawa pracy policji	13	10
Skrócenie czasu od zakończenia śledztwa do rozpoczęcia rozprawy sądowej	6	6
Bardziej stanowcze traktowanie podejrzanych o przestępstwo	6	9
Inne	2	2
Trudno powiedzieć	0	3

Poglądy na temat metod walki z przestępczością są dość wyraźnie zależne od wykształcenia badanych. Przede wszystkim dość znacznie od pozostałych odbiegają opinie w tej sprawie osób z wyższym wykształceniem. Ta grupa badanych zdecydowanie najczęściej kładzie nacisk na lepsze przystosowanie prawa do obecnych warunków i usunięcie luk prawnych. Częstość pojawiania się tego postulatu wzrasta zresztą systematycznie wraz z poziomem wykształcenia. Ankietowani z wyższym wykształceniem również znacznie częściej niż pozostali wskazują na konieczność usprawnienia pracy sądów oraz bardziej sprawne, szybkie prowadzenie śledztwa - skrócenie czasu od ujęcia przestępcy do skierowania sprawy do sądu. Natomiast zdecydowanie rzadziej niż inni uważają za skuteczne w walce z przestępczością stosowanie surowszych wyroków, jak również zaostrzenie przepisów prawa oraz warunków odbywania kary.

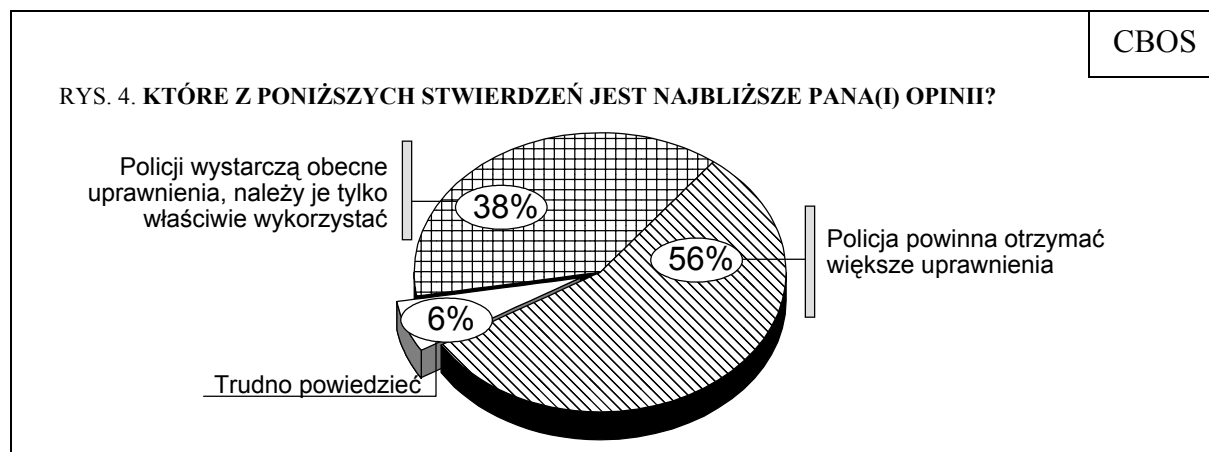
Można jeszcze dodać, że na usunięcie luk prawnych szczególnie często kładą nacisk badani pracujący na własny rachunek, a także kadra kierownicza i inteligencja oraz ogół pracowników umysłowych.

Z omówionych dotychczas wyników jednoznacznie wynika, że za to, iż przestępcom w Polsce łatwo uniknąć kary, odpowiada - zdaniem badanych - system prawny i instytucje wymiaru sprawiedliwości, a dopiero w dalszej kolejności policja. Ankietowani postulują zarówno zaostrzenie przepisów prawa, jak i ferowanie surowszych wyroków. Co więc, zdaniem respondentów, może mieć większe znaczenie dla skuteczniejszej walki z przestępczością - reforma systemu prawnego czy też bardziej stanowcze i konsekwentne działanie aparatu wymiaru sprawiedliwości w ramach obowiązujących przepisów prawnych?

Zdecydowana większość ankietowanych podziela pogląd, że system prawny w Polsce jest wadliwy, stanowcze i konsekwentne zaś stosowanie przez wymiar sprawiedliwości obowiązującego prawa nie poprawi sytuacji w walce z przestępczością. Ponieważ opinia taka dotyczy zarówno zmian zmierzających do likwidacji luk prawnych, jak i zaostrzenia przepisów, a akcentowanie tych spraw kształtuje się różnie - w zależności od wykształcenia, a w pewnym stopniu także przynależności społeczno-zawodowej - zróżnicowania odpowiedzi na przytoczone wyżej pytanie są nieco mniej klarowne. W każdym razie należy zwrócić uwagę, iż opinię, że prawa w Polsce nie ma potrzeby zmieniać, lecz jedynie konsekwentnie i stanowczo stosować obowiązujące przepisy (co pośrednio oznacza poprawę pracy aparatu wymiaru sprawiedliwości), częściej niż pozostali wyrażają badani z wyższym wykształceniem. Warto jeszcze dodać, że potrzebę zmian w prawie badani dostrzegają tym częściej, im są młodszy.

Na zakończenie poruszymy jeszcze sprawę większych uprawnień policji. Postulat taki wskazywany był stosunkowo często wówczas, gdy pytaliśmy o najskuteczniejsze metody ograniczania przestępczości.

Ponad połowa badanych opowiada się za zwiększeniem uprawnień policji. Pogląd ten mniej więcej równie często podzielają różne środowiska społeczne. Jedynie respondenci z wyższym wykształceniem, należący do kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujący na własny rachunek stosunkowo częściej niż pozostali opowiadają się za niezwiększaniem tych uprawnień.

Wśród badanych niemal powszechne jest przekonanie, że w sprawach cywilnych dość trudno, a nawet bardzo trudno jest dochodzić sprawiedliwości na drodze sądowej. Co gorsza, także odnośnie do spraw karnych przeważa opinia, iż nie tylko sprawcom drobnych przestępstw, ale także np. ciężkich pobić dość łatwo lub nawet bardzo łatwo jest uniknąć kary. Blisko połowa badanych jest zdania, że również sprawcom rozboju z bronią w ręku bardzo łatwo lub przynajmniej dość łatwo jest uniknąć kary. Co trzeci ankietowany sądzi, że nawet mordercom łatwo jest uniknąć kary.

Odpowiedzialnością za ten stan rzeczy obarczany jest system prawny i funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, w znacznie mniejszym stopniu natomiast policja. Prawo w Polsce wymaga wielu zmian, poprawek i uzupełnień - taka opinia wyraźnie przeważa nad poglądem, że wystarczy konsekwentnie i stanowczo stosować obowiązujące przepisy. Postulowane przez badanych zmiany w prawie dotyczą zarówno zaostrzenia przepisów, jak i dostosowania prawa do obecnych warunków, usunięcia licznych luk prawnych. Natomiast pod adresem wymiaru sprawiedliwości częściej wysuwane są postulaty stosowania surowszych wyroków dla przestępców niż usprawnienia funkcjonowania jego instytucji.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy łatwo czy też trudno może uniknąć kary sprawca **drobnego przestępstwa (kradzież kieszonkowa, włamanie do piwnicy, do samochodu)?** 1 - Bardzo łatwo i dość łatwo; 2 - Bardzo trudno i dość trudno

(%)				
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	83	10	7	1099
Płeć				
Mężczyźni	83	11	6	521
Kobiety	83	9	8	578
Wiek				
18-24 lat	85	11	3	158
25-34	79	14	7	195
35-44	87	9	4	234
45-54	85	9	6	195
55-64	86	8	6	144
65 lat i więcej	74	8	18	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	10	10	406
Miasto do 20 tys.	77	13	10	132
20 - 100 tys.	83	12	5	214
101 - 500 tys.	84	8	7	186
501 tys.i więcej mieszk.	92	6	2	161
Wykształcenie				
Podstawowe	75	11	14	308
Zasadnicze zawodowe	79	14	6	291
Średnie	88	8	4	393
Wyższe	95	4	1	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	91	7	1	86
Prac.umysł.niż.szczębla	88	7	5	118
Pracownicy fiz.- umysł.	80	20	0	72
Robotnicy wykwalifikowani	85	9	5	121
Robotnicy niewykwalifik.	82	10	8	44
Rolnicy	75	15	10	66
Pracujący na własny rach.	89	7	4	56
Bierni zawodowo				
Renciści	77	12	11	131
Emeryci	78	8	14	201
Uczniowie i studenci	99	0	1	49
Bezrobotni	74	16	10	95
Gospodynie domowe i inni	90	6	4	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	87	9	3	116
sekt. państw.,publicznym	88	8	3	125
sp. właśc. pryw. i państwa	84	11	4	93
sekt. pryw. poza rolnict.	88	8	3	194
prywatnym gosp. rolnym	80	11	9	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	80	13	7	191
276 - 399	84	10	6	122
400 - 549	79	12	9	223
550 - 799	82	11	7	175
Powyżej 799 zł	92	4	4	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	79	14	7	346
Średnie	83	8	9	493
Dobre	88	8	5	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	84	6	10	71
Raz w tygodniu	84	9	7	562
1-2 razy w miesiącu	83	11	6	175
Kilka razy w roku	81	13	6	202
W ogóle nie uczestniczy	76	9	15	90
Poglądy polityczne				
Lewica	86	11	3	280
Centrum	88	9	3	275
Prawica	87	9	5	273
Trudno powiedzieć	70	11	19	270

Tabela 2. Czy łatwo czy też trudno może uniknąć kary **sprawca ciężkiego pobicia**? 1 - Bardzo łatwo i dość łatwo; 2 - Bardzo trudno i dość trudno

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	68	21	11	1099
Płeć				
Mężczyźni	68	23	9	521
Kobiety	68	20	13	578
Wiek				
18-24 lat	60	31	9	158
25-34	64	27	9	195
35-44	70	22	8	234
45-54	74	15	11	195
55-64	75	17	8	144
65 lat i więcej	61	17	22	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	67	19	14	406
Miasto do 20 tys.	59	32	9	132
20 - 100 tys.	67	25	8	214
101 - 500 tys.	73	16	12	186
501 tys.i więcej mieszk.	70	21	9	161
Wykształcenie				
Podstawowe	61	22	17	308
Zasadnicze zawodowe	65	24	11	291
Średnie	72	20	8	393
Wyższe	74	22	4	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	74	23	3	86
Prac. umysł. niż. szczebla	78	14	9	118
Pracownicy fiz.- umysł.	62	33	5	72
Robotnicy wykwalifikowani	61	26	13	121
Robotnicy niewykwalifik.	63	22	15	44
Rolnicy	71	21	8	66
Pracujący na własny rach.	66	24	9	56
Bierni zawodowo				
Renciści	67	18	15	131
Emeryci	68	16	16	201
Uczniowie i studenci	71	21	8	49
Bezrobotni	57	29	14	95
Gospodynie domowe i inni	71	25	4	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	66	29	5	116
sekt. państw., publicznym	70	23	7	125
sp. własc. pryw. i państwa	66	18	17	93
sekt. pryw. poza rolnict.	72	20	9	194
prywatnym gosp. rolnym	72	19	9	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	66	25	9	191
276 - 399	74	19	7	122
400 - 549	66	22	12	223
550 - 799	69	21	10	175
Powyżej 799 zł	74	20	7	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	65	23	11	346
Średnie	68	20	12	493
Dobre	70	22	8	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	61	25	14	71
Raz w tygodniu	70	19	10	562
1-2 razy w miesiącu	66	20	14	175
Kilka razy w roku	68	25	7	202
W ogóle nie uczestniczy	59	26	15	90
Poglądy polityczne				
Lewica	74	22	4	280
Centrum	71	21	8	275
Prawica	70	21	9	273
Trudno powiedzieć	55	21	24	270

Tabela 3. Czy łatwo czy też trudno może uniknąć kary **sprawca napadu, rozboju z bronią w ręku**? 1 - Bardzo łatwo i dość łatwo; 2 - Bardzo trudno i dość trudno

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	48	40	12	1099
Płeć				
Mężczyźni	49	41	10	521
Kobiety	47	39	13	578
Wiek				
18-24 lat	39	51	10	158
25-34	39	52	9	195
35-44	52	41	7	234
45-54	55	34	11	195
55-64	57	32	11	144
65 lat i więcej	46	30	24	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	33	16	406
Miasto do 20 tys.	40	47	13	132
20 - 100 tys.	44	46	9	214
101 - 500 tys.	53	38	9	186
501 tys.i więcej mieszk.	47	46	7	161
Wykształcenie				
Podstawowe	46	36	18	308
Zasadnicze zawodowe	48	41	11	291
Średnie	50	41	9	393
Wyższe	48	48	4	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	46	52	2	86
Prac. umysł. niż. szczebla	56	35	10	118
Pracownicy fiz.- umysł.	44	46	10	72
Robotnicy wykwalifikowani	45	39	16	121
Robotnicy niewykwalifik.	40	46	14	44
Rolnicy	55	35	10	66
Pracujący na własny rach.	48	50	3	56
Bierni zawodowo				
Renciści	51	33	16	131
Emeryci	51	31	18	201
Uczniowie i studenci	51	44	5	49
Bezrobotni	36	48	16	95
Gospodynie domowe i inni	42	55	3	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	43	48	9	116
sekt. państw., publicznym	47	46	7	125
sp. własc. pryw. i państwa	55	34	11	93
sekt. pryw. poza rolnict.	49	41	9	194
prywatnym gosp. rolnym	56	33	11	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	48	41	11	191
276 - 399	51	40	9	122
400 - 549	48	40	13	223
550 - 799	50	38	12	175
Powyżej 799 zł	51	40	9	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	39	13	346
Średnie	48	38	13	493
Dobre	47	45	8	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	48	37	14	71
Raz w tygodniu	49	40	11	562
1-2 razy w miesiącu	49	38	13	175
Kilka razy w roku	46	44	9	202
W ogóle nie uczestniczy	44	39	17	90
Poglądy polityczne				
Lewica	54	42	4	280
Centrum	50	44	6	275
Prawica	46	44	10	273
Trudno powiedzieć	42	30	28	270

Tabela 4. Czy łatwo czy też trudno może uniknąć kary **morderca**?
1 - Bardzo łatwo i dość łatwo; 2 - Bardzo trudno i dość trudno

			(%)	
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	54	13	1099
Płeć				
Mężczyźni	31	57	12	521
Kobiety	34	51	14	578
Wiek				
18-24 lat	24	66	11	158
25-34	23	66	11	195
35-44	34	53	13	234
45-54	36	53	11	195
55-64	45	45	10	144
65 lat i więcej	36	40	24	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	47	17	406
Miasto do 20 tys.	21	65	14	132
20 - 100 tys.	36	56	9	214
101 - 500 tys.	31	54	16	186
501 tys.i więcej mieszk.	32	61	7	161
Wykształcenie				
Podstawowe	38	45	18	308
Zasadnicze zawodowe	30	55	15	291
Średnie	33	57	10	393
Wyższe	26	65	10	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	21	71	8	86
Prac. umysł. niż. szczebla	40	51	9	118
Pracownicy fiz.- umysł.	24	68	8	72
Robotnicy wykwalifikowani	26	53	22	121
Robotnicy niewykwalifik.	38	54	8	44
Rolnicy	41	44	14	66
Pracujący na własny rach.	30	62	8	56
Bierni zawodowo				
Renciści	39	43	18	131
Emeryci	41	41	18	201
Uczniowie i studenci	37	59	4	49
Bezrobotni	18	68	14	95
Gospodynie domowe i inni	23	69	8	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	30	60	11	116
sekt. państw., publicznym	30	60	10	125
sp. właśc. pryw. i państwa	35	49	16	93
sekt. pryw. poza rolnict.	29	60	10	194
prywatnym gosp. rolnym	44	40	16	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	28	63	9	191
276 - 399	37	51	12	122
400 - 549	36	50	14	223
550 - 799	38	49	13	175
Powyżej 799 zł	26	62	12	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	54	13	346
Średnie	34	52	15	493
Dobre	29	59	12	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	40	42	18	71
Raz w tygodniu	32	56	12	562
1-2 razy w miesiącu	37	50	14	175
Kilka razy w roku	30	59	11	202
W ogóle nie uczestniczy	27	51	22	90
Poglądy polityczne				
Lewica	40	55	5	280
Centrum	34	61	6	275
Prawica	30	57	13	273
Trudno powiedzieć	27	43	30	270

Tabela 5. Jak Pan(i) myśli, co przede wszystkim utrudnia walkę z przestępczością w Polsce?
 1 - Zła praca, nieudolność policji; 2 - Pobłażliwość sądów wobec przestępców, zbyt niskie wyroki;
 3 - Słabe wyposażenie policji, brak nowoczesnego sprzętu; 4 - Zbyt łagodne prawo; 5 - Korupcja,
 przekupstwo w policji; 6 - Łuki w prawie, nieprzystosowanie przepisów prawa do obecnych warunków
 ("niezyciowe" prawo); 7 - Przewlekłość, powolność w działaniu sądów, długi czas od rozpoczęcia rozprawy
 do wydania wyroku; 8 - Zbyt łagodne warunki odbywania kary w więzieniu

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	22	48	22	49	17	25	23	28
Płeć								
Mężczyźni	23	50	23	49	18	23	25	28
Kobiety	21	47	22	48	16	27	22	27
Wiek								
18-24 lat	25	50	23	52	18	24	20	26
25-34	20	50	30	49	24	24	21	30
35-44	24	46	20	51	15	32	25	26
45-54	21	45	29	45	16	28	29	29
55-64	21	51	16	48	16	26	23	28
65 lat i więcej	22	49	14	46	14	16	20	26
Miejsce zamieszkania								
Wieś	19	51	22	57	14	18	19	32
Miasto do 20 tys.	27	40	19	46	23	25	30	26
20 - 100 tys.	22	49	23	49	14	28	22	29
101 - 500 tys.	23	49	22	35	23	34	25	24
501 tys.i więcej mieszk.	26	45	26	46	19	31	28	19
Wykształcenie								
Podstawowe	24	46	15	47	18	17	18	31
Zasadnicze zawodowe	23	47	25	59	15	23	18	34
Średnie	20	50	26	48	18	31	25	23
Wyższe	20	50	26	33	13	38	48	16
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier. inteligencja	19	54	17	32	19	40	49	14
Prac.umysł.niż.szczebla	22	48	32	40	11	41	28	16
Pracownicy fiz.- umysł.	26	53	27	60	19	23	21	33
Robotnicy wykwalifikowani	26	52	22	48	19	19	25	27
Robotnicy niewykwalifik.	27	49	30	62	12	17	9	52
Rolnicy	12	46	17	58	12	24	14	37
Pracujący na własny rach.	28	47	29	59	14	28	12	23
Bierni zawodowo								
Renciści	20	42	19	49	12	24	22	27
Emeryci	24	51	16	49	17	17	22	32
Uczniowie i studenci	20	46	32	47	29	33	20	17
Bezrobotni	20	39	23	54	24	21	14	38
Gospodynie domowe i inni	23	57	19	45	17	27	30	22
Pracuje w:								
sferze budżetowej	19	51	27	44	12	40	35	14
sekt. państw.,publicznym	28	49	26	47	10	22	30	34
sp. właśc. pryw. i państwa	19	56	30	47	21	29	28	22
sekt. pryw. poza rolnict.	26	45	23	50	25	28	18	27
prywatnym gosp. rolnym	13	48	20	58	12	24	15	40
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	25	45	16	51	19	21	20	31
276 - 399	18	49	24	53	14	22	23	34
400 - 549	24	55	17	45	17	22	23	27
550 - 799	25	48	30	48	15	30	22	24
Powyżej 799 zł	25	46	24	35	23	35	36	19
Ocena własnych war. mater.								
Złe	21	50	18	49	20	22	20	26
Średnie	23	47	22	51	15	25	23	31
Dobre	22	49	28	45	16	31	29	22
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	17	50	27	54	13	20	24	35
Raz w tygodniu	23	48	24	52	15	22	23	30
1-2 razy w miesiącu	18	52	23	44	17	29	18	29
Kilka razy w roku	24	45	16	43	25	32	29	23
W ogóle nie uczestniczy	27	50	24	47	18	27	19	16
Poglądy polityczne								
Lewica	24	52	24	47	18	28	26	24
Centrum	20	55	25	51	14	25	23	30
Prawica	21	50	26	45	20	29	27	24
Trudno powiedzieć	23	36	15	52	16	19	17	32

(%)

(continued)

Tabela 5 cd. Jak Pan(i) myśli, co przede wszystkim utrudnia walkę z przestępczością w Polsce?
 9 - Nadmierne skrupowanie policji przepisami; 10 - Korupcja, przekupstwo w sądach i prokuraturze;
 11 - Zbyt łagodne traktowanie podejrzanych o popełnienie przestępstwa; 12 - Zbyt długi czas od zakończenia śledztwa do rozpoczęcia rozprawy w sądzie; 13 - Zbyt przewlekłe, długotrwałe prowadzenie śledztwa

	(%)							
	9	10	11	12	13	Inne przyczyny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	12	10	8	9	1	3	1099
Płeć								
Mężczyźni	9	12	10	8	8	2	1	521
Kobiety	9	13	10	8	11	1	4	578
Wiek								
18-24 lat	11	15	7	3	7	0	3	158
25-34	10	9	5	9	14	0	1	195
35-44	12	13	9	6	12	1	1	234
45-54	8	12	11	11	9	2	1	195
55-64	7	14	19	7	7	4	0	144
65 lat i więcej	6	12	8	13	5	1	11	173
Miejsce zamieszkania								
Wieś	7	15	9	6	8	1	4	406
Miasto do 20 tys.	13	12	9	9	6	2	2	132
20 - 100 tys.	8	8	12	8	10	1	2	214
101 - 500 tys.	9	13	8	8	14	3	3	186
501 tys. i więcej mieszk.	13	11	12	11	8	0	1	161
Wykształcenie								
Podstawowe	7	15	12	8	5	2	7	308
Zasadnicze zawodowe	6	10	10	8	7	0	2	291
Średnie	13	12	8	8	13	1	1	393
Wyższe	10	11	8	11	13	5	0	101
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	10	10	12	11	12	1	0	86
Prac. umysł. niż. szczebla	18	11	5	6	14	2	1	118
Pracownicy fiz. - umysł.	8	10	3	6	5	0	2	72
Robotnicy wykwalifikowani	13	9	11	8	12	0	0	121
Robotnicy niewykwalifik.	4	9	10	4	0	0	2	44
Rolnicy	12	16	9	5	14	0	6	66
Pracujący na własny rach.	10	16	11	8	12	3	0	56
Bierni zawodowo								
Renciści	4	17	13	12	7	3	6	131
Emeryci	6	8	10	12	4	1	6	201
Uczniowie i studenci	14	16	5	2	17	0	0	49
Bezrobotni	4	17	13	7	9	3	2	95
Gospodynie domowe i inni	8	17	10	2	10	0	3	57
Pracuje w:								
sferze budżetowej	9	12	12	11	11	2	1	116
sekt. państw., publicznym	11	9	8	6	13	1	0	125
sp. właśc. pryw. i państwa	16	7	3	8	10	1	1	93
sekt. pryw. poza rolnict.	12	12	8	6	8	1	1	194
prywatnym gosp. rolnym	12	14	8	5	13	2	3	64
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	10	17	10	8	8	1	4	191
276 - 399	5	11	14	8	12	1	1	122
400 - 549	9	10	11	7	12	1	3	223
550 - 799	10	11	11	9	8	1	1	175
Powyżej 799 zł	11	9	8	10	10	1	1	164
Ocena własnych war. mater.								
Złe	8	15	11	9	9	2	3	346
Średnie	8	12	8	8	9	1	3	493
Dobre	12	9	10	7	11	1	1	260
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	4	9	12	6	11	0	4	71
Raz w tygodniu	8	14	9	9	9	1	2	562
1-2 razy w miesiącu	7	10	12	9	11	2	4	175
Kilka razy w roku	16	14	10	7	11	0	0	202
W ogóle nie uczestniczy	9	7	7	4	2	4	9	90
Poglądy polityczne								
Lewica	10	12	10	9	9	2	0	280
Centrum	12	11	9	8	9	0	1	275
Prawica	9	12	9	8	9	1	0	273
Trudno powiedzieć	4	14	11	6	9	2	9	270

Tabela 6. Jakie działania mogłyby najskuteczniej spowodować ograniczenie przestępczości?
 1 - Przyznanie policji większych uprawnień, większej swobody działania; 2 - Zmiany w przepisach prawa (kodeksie karnym i kodeksie postępowania karnego) mające na celu lepsze przystosowanie prawa do obecnych warunków, usunięcie luk prawnych; 3 - Zaostrzenie warunków odbywania kary; 4 - Dofinansowanie policji, wyposażenie jej w nowoczesny sprzęt; 5 - Usprawnienie, lepsza organizacja pracy sądów, doprowadzenie do tego, by rozprawy nie ciągnęły się zbyt długo; 6 - Surowsze wyroki dla przestępców; 7 - Bardziej stanowcze traktowanie podejrzanych o przestępstwo; 8 - Zaostrzenie przepisów prawa

	(%)							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	30	43	46	16	22	57	9	24
Płeć								
Mężczyźni	33	43	44	19	24	55	10	23
Kobiety	28	44	47	14	21	58	8	25
Wiek								
18-24 lat	27	49	43	23	22	50	11	24
25-34	35	40	47	20	19	62	9	27
35-44	33	51	50	13	26	53	9	24
45-54	32	48	40	17	23	62	7	23
55-64	29	38	49	19	24	52	13	24
65 lat i więcej	24	31	45	9	17	60	6	22
Miejsce zamieszkania								
Wieś	30	38	49	13	16	61	10	26
Miasto do 20 tys.	25	41	44	14	26	55	11	20
20 - 100 tys.	33	44	47	21	20	59	5	28
101 - 500 tys.	29	50	38	18	28	49	11	24
501 tys.i więcej mieszk.	33	51	45	19	29	52	8	18
Wykształcenie								
Podstawowe	24	34	48	12	18	57	8	27
Zasadnicze zawodowe	33	42	53	17	16	60	11	24
Średnie	32	49	43	19	26	57	9	25
Wyższe	33	54	29	21	40	40	9	15
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	27	58	32	18	40	46	11	15
Prac.umysł.niż.szczebła	32	60	36	16	34	50	10	21
Pracownicy fiz.- umysł.	27	49	52	16	10	63	11	30
Robotnicy wykwalifikowani	43	51	44	15	21	49	12	23
Robotnicy niewykwalifik.	32	26	57	17	18	66	11	39
Rolnicy	29	23	61	14	8	69	5	24
Pracujący na własny rach.	29	62	46	12	24	64	6	31
Bierni zawodowo								
Renciści	23	35	48	18	23	53	11	21
Emeryci	30	37	45	11	17	59	6	22
Uczniowie i studenci	23	60	44	29	26	57	7	23
Bezrobotni	35	34	45	19	15	59	10	32
Gospodynie domowe i inni	31	32	51	19	32	61	10	26
Pracuje w:								
sferze budżetowej	32	55	34	18	38	45	9	19
sekt. państw.,publicznym	37	52	47	18	21	50	13	25
sp. właśc. pryw. i państwa	30	53	39	17	25	61	11	22
sekt. pryw. poza rolnict.	29	49	48	16	22	56	10	29
prywatnym gosp. rolnym	26	20	64	16	9	71	9	23
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	30	35	51	10	14	63	10	27
276 - 399	27	46	52	23	19	64	12	19
400 - 549	37	42	42	15	24	53	8	34
550 - 799	33	44	46	18	23	61	8	25
Powyżej 799 zł	30	50	35	20	34	40	8	24
Ocena własnych war. mater.								
złe	27	36	48	18	19	61	9	23
Średnie	28	43	49	14	20	57	11	26
Dobre	40	54	37	19	30	50	7	22
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	21	30	43	29	25	53	6	29
Raz w tygodniu	31	45	48	15	21	59	10	22
1-2 razy w miesiącu	30	38	44	18	20	61	8	30
Kilka razy w roku	34	45	44	15	26	53	8	28
W ogóle nie uczestniczy	26	51	38	15	27	44	8	14
Poglądy polityczne								
Lewica	30	51	47	19	21	56	7	26
Centrum	34	42	47	16	21	59	15	23
Prawica	31	50	42	22	27	52	6	22
Trudno powiedzieć	26	30	48	9	20	58	9	25

(continued)

Tabela 6 cd. Jakie działania mogłyby najskuteczniej spowodować ograniczenie przestępczości?
 9 - Usprawnienie, poprawa pracy policji; 10 - Bardziej sprawne, szybkie prowadzenie śledztwa - skrócenie czasu od ujęcia przestępcy do skierowania sprawy do sądu;
 11 - Skrócenie czasu od zakończenia śledztwa do rozpoczęcia rozprawy sądowej

(%)

	9	10	11	Inne działania	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	16	6	2	3	1099
Płeć						
Mężczyźni	13	16	6	2	2	521
Kobiety	9	16	6	2	4	578
Wiek						
18-24 lat	15	16	3	1	3	158
25-34	9	16	6	1	1	195
35-44	11	14	6	1	1	234
45-54	13	18	6	2	1	195
55-64	10	23	8	4	0	144
65 lat i więcej	8	12	5	3	11	173
Miejsce zamieszkania						
Wieś	8	18	5	1	3	406
Miasto do 20 tys.	18	14	10	0	5	132
20 - 100 tys.	11	11	7	3	2	214
101 - 500 tys.	11	19	5	2	4	186
501 tys.i więcej mieszk.	14	17	5	3	1	161
Wykształcenie						
Podstawowe	10	15	5	3	7	308
Zasadnicze zawodowe	7	15	5	2	2	291
Średnie	12	16	7	1	0	393
Wyższe	21	24	5	4	1	101
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	23	19	4	2	1	86
Prac.umysł.niż.szczębla	12	19	6	2	0	118
Pracownicy fiz.- umysł	10	14	5	2	3	72
Robotnicy wykwalifikowani	11	15	6	1	0	121
Robotnicy niewykwalifik.	3	19	0	0	4	44
Rolnicy	13	22	9	1	3	66
Pracujący na własny rach.	12	3	10	1	0	56
Bierni zawodowo						
Renciści	9	20	8	3	6	131
Emeryci	7	17	6	3	7	201
Uczniowie i studenci	13	18	0	0	0	49
Bezrobotni	13	12	6	1	3	95
Gospodynie domowe i inni	9	14	6	1	2	57
Pracuje w:						
sferze budżetowej	13	23	5	4	1	116
sekt. państw., publicznym	12	15	5	1	0	125
sp. właśc. pryw. i państwa	8	13	8	2	2	93
sekt. pryw. poza rolnict.	16	13	4	0	1	194
prywatnym gosp. rolnym	12	26	9	2	1	64
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	13	18	8	1	3	191
276 - 399	8	16	2	2	2	122
400 - 549	13	11	2	2	2	223
550 - 799	6	13	6	2	2	175
Powyżej 799 zł	18	19	7	4	2	164
Ocena własnych war. mater.						
Złe	13	15	7	2	4	346
Średnie	8	19	7	1	3	493
Dobre	14	14	3	3	2	260
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	15	11	2	4	71
Raz w tygodniu	10	18	6	1	2	562
1-2 razy w miesiącu	9	12	4	2	4	175
Kilka razy w roku	14	19	5	3	0	202
W ogóle nie uczestniczy	17	13	5	5	9	90
Poglądy polityczne						
Lewica	11	18	7	2	0	280
Centrum	10	16	6	1	2	275
Prawica	15	17	5	1	1	273
Trudno powiedzieć	8	16	5	2	8	270

Tabela 7. Które z poniższych stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) opinii?
 1 - Prawo w Polsce wymaga wielu zmian, poprawek i uzupełnień;
 2 - Prawa w Polsce nie trzeba zmieniać, wystarczy konsekwentnie i stanowczo stosować obowiązujące przepisy

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	69	25	6	1098
Płeć				
Mężczyźni	69	28	4	521
Kobiety	69	22	9	578
Wiek				
18-24 lat	79	17	4	158
25-34	77	22	1	195
35-44	76	22	2	233
45-54	66	30	4	195
55-64	59	34	8	144
65 lat i więcej	53	26	21	173
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	24	9	406
Miasto do 20 tys.	62	32	7	132
20 - 100 tys.	76	21	3	214
101 - 500 tys.	72	24	5	186
501 tys.i więcej mieszk.	68	27	5	161
Wykształcenie				
Podstawowe	59	25	16	308
Zasadnicze zawodowe	73	23	4	291
Średnie	76	22	2	392
Wyższe	61	37	1	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	75	25	0	86
Prac.umysł.niż.szczebla	82	15	3	118
Pracownicy fiz.-umysł.	72	24	4	72
Robotnicy wykwalifikowani	75	24	2	121
Robotnicy niewykwalifik.	68	28	4	44
Rolnicy	55	39	6	66
Pracujący na własny rach.	70	30	0	56
Bierni zawodowo				
Renciści	62	23	15	131
Emeryci	57	30	13	201
Uczniowie i studenci	83	15	1	49
Bezrobotni	71	22	7	94
Gospodynie domowe i inni	70	26	3	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	74	25	2	116
sekt. państw.,publicznym	79	18	3	125
sp. właśc. pryw. i państwa	73	25	2	93
sekt. pryw. poza rolnict.	74	24	1	194
prywatnym gosp. rolnym	54	36	9	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	65	28	7	190
276 - 399	76	21	4	122
400 - 549	71	23	6	223
550 - 799	69	25	6	175
Powyżej 799 zł	67	29	4	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	66	26	7	345
Średnie	68	25	7	493
Dobre	74	23	3	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	61	24	14	71
Raz w tygodniu	69	25	6	561
1-2 razy w miesiącu	75	21	4	175
Kilka razy w roku	70	25	4	202
W ogóle nie uczestniczy	60	29	11	90
Poglądy polityczne				
Lewica	68	30	2	280
Centrum	72	25	3	275
Prawica	74	23	4	273
Trudno powiedzieć	62	22	16	270

Tabela 8. Które z poniższych stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) opinii?
1 - Policja powinna otrzymać większe uprawnienia; 2 - Policji
wystarczą obecne uprawnienia, należy je tylko właściwie
wykorzystać

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	39	6	1097
Płeć				
Mężczyźni	61	36	3	521
Kobiety	51	41	9	577
Wiek				
18-24 lat	62	35	3	158
25-34	58	41	1	195
35-44	54	42	4	233
45-54	57	39	4	195
55-64	58	39	3	144
65 lat i więcej	46	35	19	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	57	35	7	406
Miasto do 20 tys.	46	50	5	132
20 - 100 tys.	58	36	5	214
101 - 500 tys.	57	39	4	185
501 tys. i więcej mieszk.	54	40	5	161
Wykształcenie				
Podstawowe	52	35	12	307
Zasadnicze zawodowe	60	35	5	291
Średnie	56	41	3	392
Wyższe	52	47	0	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	48	51	1	86
Prac. umysł. niż. szczebla	57	39	4	118
Pracownicy fiz.- umysł.	52	43	5	72
Robotnicy wykwalifikowani	68	32	1	121
Robotnicy niewykwalifik.	49	49	2	44
Rolnicy	60	32	8	66
Pracujący na własny rach.	49	49	2	56
Bierni zawodowo				
Renciści	48	43	10	130
Emeryci	58	29	13	201
Uczniowie i studenci	64	36	0	49
Bezrobotni	55	39	6	94
Gospodynie domowe i inni	50	46	5	57
Pracuje w:				
sferze budżetowej	51	46	3	116
sekt. państw., publicznym	65	34	2	125
sp. właśc. pryw. i państwa	58	40	3	93
sekt. pryw. poza rolnict.	53	44	3	194
prywatnym gosp. rolnym	56	37	7	64
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	54	41	5	190
276 - 399	59	39	2	122
400 - 549	60	34	7	222
550 - 799	60	35	5	175
Powyżej 799 zł	56	39	5	164
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	40	7	345
Średnie	57	37	6	493
Dobre	57	39	3	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	57	32	10	71
Raz w tygodniu	55	40	5	560
1-2 razy w miesiącu	60	32	9	175
Kilka razy w roku	55	42	2	202
W ogóle nie uczestniczy	52	37	12	90
Poglądy polityczne				
Lewica	59	39	2	280
Centrum	60	37	3	275
Prawica	58	39	3	272
Trudno powiedzieć	46	39	16	270